

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z protestu J. R.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzanego na dzień 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 5 grudnia 2023 r.,

Pozostawia protest bez dalszego biegu.

[SOP]

UZASADNIENIE

J. R. wniósł protest wyborczy pismem z dnia 24 października 2023 r., w którym zarzucił, że w Komisji Wyborczej nr [...] w Z. był świadkiem agitacji wyborczej, dokonywanej przez dwóch członków Komisji Wyborczej, co miało miejsce w obecności przewodniczącego komisji – S. W. oraz A. Z., która pełniła rolę obserwatora. Skarżący zarzucił, że stojąc w kolejce ze swoją Mamą był świadkiem tego, że każda osoba była pytana, czy chce wszystkie karty do głosowania lub komplet kart do głosowania. Skarżący wskazał, że nagrał część tych sytuacji i zadeklarował Sądowi Najwyższemu udostępnienie ich. Opisał także, iż odbył

rozmowy z Przewodniczącym Komisji nr [...] w Z. oraz Panią Obserwator, w których wskazał na łamanie prawa. J.R. zażądał odnotowania faktów w protokole komisji wyborczej, ale zostało to uczynione tylko w prywatnym notesie Pani Obserwator. Podobne sytuacje składający protest obserwował w Komisji nr [...] w Z.

Ponadto, w treści pisma składający protest napisał, że skontaktował się z policją, która ze względu na wielość tego typu zgłoszeń nie mogła przybyć na miejsce zdarzenia, zaś w dniu 24 października 2023 r. w rozmowie telefonicznej z Delegaturą Krajowego Biura Wyborczego w Z. skonfrontował, że w protokole Komisji Wyborczej nr [...] nie ma wzmianki o incydencie, o którego umieszczenie wnioskował.

Skarżący wniósł o stwierdzenie nieważności wyborów do Sejmu i Senatu oraz w sprawie referendum.

W sprawie wypowiedział się Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, który uznał zarzuty za bezzasadne oraz Prokurator Generalny, który wyraził pogląd, że wniesiony protest jest zasadny, a naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym może mieć wpływ na wynik referendum.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497) przeciwko ważności wyborów, przeciwko ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1. dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów;
2. naruszenia przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Analogicznie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851 oraz z 2023 r. poz. 497 i 1628) przewiduje, że przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum

lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum.

W opinii Sądu Najwyższego przedstawiony w proteście zarzut nie dotyczy w/w ustawowych przesłanek jego wniesienia.

Zgodnie z art. 17 ustawy do działalności komisji obwodowych oraz do zmian w składzie komisji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy. Jak wynika z art. 52 § 2 Kodeksu wyborczego po stwierdzeniu przez obwodową komisję wyborczą tożsamości osoby okazującej dokument ze zdjęciem, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów opatrzoną pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców. Uwzględniając powyższe i mając na uwadze, że w/w przepisy nie określają szczegółowo sposobu postępowania przy wydawaniu kart do głosowania w wyborach, w których wybiera się więcej niż jeden organ oraz w przypadku przeprowadzania referendum w tym samym dniu, w którym odbywają się wybory do Sejmu i do Senatu lub wybory Prezydenta Rzeczypospolitej albo wybory do Parlamentu Europejskiego, Państwowa Komisja Wyborcza w pkt. 49 wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz w referendum ogólnokrajowym zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., stanowiących załącznik do uchwały nr 211/2023 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2023 r. (M. P. z 2023 r. poz.1079, 1080, 1081 i 1110), zwanych dalej „wytycznymi”, wskazała, że wyborcy wydaje się po jednej karcie do głosowania w:

1. wyborach do Sejmu;
2. wyborach do Senatu;
3. w referendum.

Jedynie w przypadku, gdy wyborca podczas odbioru kart do głosowania sam odmówi przyjęcia jednej albo dwóch z nich, wydający karty członek komisji w rubryce spisu wyborców „Uwagi” miał obowiązek wpisać właściwą adnotację i nie wydać karty (pkt. 50 wytycznych).

W związku z tym członkowie obwodowych komisji wyborczych nie powinni pytać o to, jakie karty do głosowania wydać wyborcy, lecz wydawać wszystkie karty do głosowania, tj. zarówno karty do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu, jak też karty do głosowania w referendum. Pismem z dnia 15 października 2023 r. kierowanym do okręgowych komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza przypomniała, że to wyborca ma prawo odmówić przyjęcia którejś z kart do głosowania, natomiast komisja obwodowa nie może pytać, które karty wydać. Zgodnie z art. 161 § 1 Kodeksu wyborczego wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej są wiążące dla obwodowych komisji wyborczych.

W ocenie Sądu Najwyższego na tle zarzutów niniejszej sprawy stwierdza się, że mogło dojść do naruszenia procedury określonej w wytycznych. Jednak wnoszący protest nie przedstawił żadnych dowodów ani nie uprawdopodobnił opisanego przebiegu zdarzeń, o ile miał miejsce lub w jaki sposób wpłynął na referendum. Sąd Najwyższy podkreśla też, że J.R. nie podniósł faktu nieotrzymania karty do głosowania w referendum. Nie wskazuje także na żadną sytuację, w której wyborcy taka karta do głosowania nie została wydana.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego, z uwagi na brak zarzutów, które nawiązywałyby do podstaw ich wniesienia określonych w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego i art. 33 ust. 1 ustawy w związku z art. 241 § 3 Kodeksu wyborczego, czyli z powodu niespełnienia ustawowego wymogu, polegającego na konieczności wskazania, że zarzucane naruszenia prawa miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania, a także na niesformułowanie zarzutów oraz nieprzedstawienie i niewskazanie dowodów, na których opierają swoje zarzuty, pozostawia protest bez dalszego biegu.

[ms]

[ał]

